

**210. Szajol, Tinóka-ér partja
(KÖH 71701)**

(Jász-Nagykun-Szolnok megye) **U, B, Sza, A**

A régészeti feltárás két szakaszban történt 2012. február 27.–április 4. és augusztus 6–26. között. Ennek oka az volt, hogy a kezdeti időszakban nem lehetett egy kábelrendszert kiváltani, ezért egy biztonsági övezetet kellett a feltárásunk kellős közepén hagynunk. A feltárást nehezítette az is, hogy a terepen kiderült, a korábbi vasútépítés során, a területen humuszdepót létesítettek. Így azután a feltárás megkezdése előtt, még a felhalmozott földet is el kellett szállítanunk. Így azután a feltárt felület összesen 5187 m² lett, amihez 8024 m³ kitermelt föld tartozik.

A feltárt felületen négy régészeti időszak leleteit tártuk fel. A legkorábbi időszakot a középső neolitikumba tartozó szakálháti csoport emlékménye képezi (Kr. e. 4. évezred közepe). A következő időszak – innen van a leletek túlnyomó többsége – a késő bronzkorból származik, az ún. pre-Gáva-kultúrához köthető település (Kr. e. 8–7. század). Ehhez árkok, gödrök, valamint a falut körülvevő sánc tartozik.

A harmadik időszak a szarmaták települése a 3–4. századból, házakkal, gödrökkel.

Ezeket a településeket túl, előkerült egy avar temető a 7–8. századból.

Mindezen időkig ezek a lelőhelyek a kutatás számára ismeretlenek voltak. Ebben rejlik a feltárás igazi tudományos értéke.

MADARAS LÁSZLÓ

**211. Szalaszend, Vadászház
(KÖH 90185)**

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) **U, R?, B?,LT?, Sza?**

A lelőhely a községtől Ny-ra, a Csere-patak ÉNy–DK-i irányú völgyének Ny-i oldalán, a patak menti domboldalon helyezkedik el. Galkó József fedezte fel 2012. április 29-én. A Bélusvölgye Vadászársaság háza melletti vadföldön, 130×100 m-es területen neolitikus, rézkori és/vagy bronzkori, illetve kelta vagy császárkori leleteket, valamint pattintott eszközöket (köztük egy nagy méretű kőkést) gyűjtött.

CSENGERI PIROSKA

**212. Szedres, Nyárfás-ér
(KÖH 83915)**

(Tolna megye) **Kő**

2012. október 1-jén, Szedrestől DNy-ra, a Sárvíz K-i felén, a Czövek Attila által 2009-ben azonosított középkori falu helyétől É-ra, egy patak elválasztva, újabb dombon találtunk középkori kerámiát a kukoricaföldön. A lelőhely kiterjedését a növényzet miatt nem tudtuk meghatározni.

K. NÉMETH ANDRÁS – CZÖVEK ATTILA

**213. Szeged, Belváros, Dömötör torony
(KÖH 60922)**

Csongrád megye) **Kk, Ú**

A Móra Ferenc Múzeum 2012. szeptember 6–12. között a Szeged 191. lelőhely É-i szélénél, a Somogyi Béla utca vonalában villamosenergia-ellátáshoz kapcsolódó földmunka során folyamatosan régészeti megfigyelést látott el.

A munkálatok folyamán a nyilvántartott régészeti lelőhely-

től közvetlenül É-ra, egy 250 m hosszúságú, 0,5 m szélességű és 0,8–1,5 m mélységű árkot ástak az utca D-i oldalán húzódó járda mentén. A kitermelt földanyag részben recens feltöltés, részben építési törmelékben gazdag kevert föld volt. A Belvárosi Plébánia épületétől kb. 20 m-re a kitermelt földben egy homokkőből faragott, késő gótikus falpillér eleme került elő. A kőfaragvány környezetében réti mész-kő tömbjeit figyeltük meg, így korábbi tapasztalataink alapján azt feltételezzük, hogy másodlagos helyről, egy újkori épületnek a közműárok által átvágott alapozásából került elő. A lelet a múzeum kötárában került elhelyezésre.

A Belvárosi Plébánia épületének sarkánál 1998-ban már került elő gótikus nyílászorító töredéke, egy késő középkori kályha omladékával, illetve más 16–18. századi kerámiákkal együtt, de Cs. Sebestyén Károly leírása alapján a plébánia épületének alapozásakor is több kőfaragványt találtak. A 17–18. századi térképek egy nagy méretű, nyilvánvalóan középkori eredetű épületet jeleznek e helyen, mely templom vagy palota egyaránt lehetett.

TÖRÖCSIK ISTVÁN – BEDE ÁDÁM

**214. Szeged, Vár
(KÖH 37508)**

Csongrád megye) **Kő, Kk, Tő, Kú, Ú**

A „Szeged belvárosi árvízvédelmi rendszer fejlesztése” elnevezésű projekt megvalósítása keretében, támogatott terület-előkészítési projektelemként, Szeged Megyei Város Önkormányzatának megbízásából a Móra Ferenc Múzeum megelőző régészeti feltárást végzett Szeged belvárosában, a szegedi vár egykori területén (Szeged, 15. lelőhely, Szeged, Vár). A feltárás a tervezett mobil gát és a középkori falak feltételezett találkozási pontjait célozta. Így a feltárások a Stefánia parkban (1. ütem), továbbá a Múzeum előtti (2. ütem) parkoló alatt húzódó É-i és D-i várfalak kutatását célozták. A feltárás elsődleges feladata mindkét esetben a visszabontott középkori várfalak pontos helyének és azok mai járósínhez képest számított jelentkezési szintjének a meghatározása volt.

Az 1. ütemet jelentő munkálatokat a Stefánia parkban kezdtük el. A 2012-es szelvény kitérését a parkban 2010-ben kialakított tesztszelvény⁵³ adatai alapján végeztük el. A feltárás 2012. augusztus 9-én indult előkészítő munkálatokkal és szeptember 12-én zárult. A feltárás 20 munkanapja során kezdetben egy 5×5 m nagyságú szelvényben dolgoztunk, amelyet az É-i várfal előkerülése után biztonsági okokból 6×6,5 m-re bővítettünk. A feltárás meglepetése volt, hogy a Stefánia park mai járósínt-jéhez képest már 57 cm mélységben egy barokk kori falmaradvány került elő, amely alatt 1,5 m mélyen, a várbontáshoz kapcsolódó törmelék betöltés alatt rábukkantunk a középkori vár É-i falára. A barokk kori falat a középkori várfal külső peremére építették fel. A K–Ny-i irányban húzódó, feltehetően a 14–15. század fordulóján épült, és az 1879-es nagy árvíz után, 1880–1881-ben visszabontott É-i várfal a jelentkezési szintjén 1,8 m széles volt. A feltárt közel 6 m hosszú várfalszakasz korabeli elbontása lépcsőzetesen történt a Tiszától távolodva. Ennek oka feltehetően az lehetett, hogy a meglévő várfalra a Tisza új gátfalát ráépítették, így erősítve azt. A megmaradt felmenő fal feltárt magassága 3,5 m volt, amelyben 32

53 RKM 2010, 355.